

Voortoets Natura 2000

Slagerspaadje in Beekbergen

In opdracht van VDH Milieuscholing en Milieuadvies

Colofon

Voortoets Natura 2000 Slagerspaadje in Beekbergen

Opdrachtgever	VDH Milieuscholing en Milieuadvies
Contactpersoon	Dhr. A.J. van der Hoek
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel
Rapportnummer	2148
Auteur	Ing. R. Top
Controle	Ing. R. Boerboom
Publicatiedatum:	21 september 2020
Foto voorblad	Natura 2000-gebied 'Veluwe' (foto: S. Wamelink)

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon	1
Samenvatting.....	3
1 Inleiding en doel.....	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Doel.....	4
2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
2.1 Gegevens plangebied.....	5
2.2 Beschrijving van het plangebied	5
2.3 Geplande activiteiten	5
3 Voortoets Natura 2000	7
3.1 Wettelijk kader Natura 2000.....	8
3.2 Effectbeoordeling Natura 2000	8
4 Conclusie.....	14
Bijlagen.....	15
Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied 'Veluwe'	16
Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	24

Samenvatting

De instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied 'Veluwe' worden mogelijk aangetast door stikstofdepositie. Het uitvoeren van een AERIUS-berekening is noodzakelijk om te bepalen of er sprake is van stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied. Voor overige verstoringsfactoren zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen op voorhand uit te sluiten.

Dit zijn de uitkomsten van het onderzoek dat is uitgevoerd naar aanleiding van de plannen om twee garageboxen te slopen en daarvoor in de plaats twee appartementen te bouwen aan het Slagerspaadje in Beekbergen. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor beschermde plant- en diersoorten en beschermde natuurgebieden, waaronder het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. Daarom is onderzoek noodzakelijk om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Staring Advies voerde het onderzoek uit in opdracht van de heer Van der Hoek van VDH Milieuscholing en Milieuadvies.

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Voor de voorgenomen activiteiten op de locatie verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Wet natuurbescherming een plannenmaker oplegt. Er zijn plannen om een aantal garageboxen te slopen en op de vrijgekomen grond twee appartementen te bouwen aan het Slagerspaadje in Beekbergen. Dit heeft mogelijk een negatief effect op beschermde plant- en diersoorten en beschermde natuurgebieden. Ten behoeve van de benodigde wijziging van het bestemmingsplan is nader onderzoek noodzakelijk voor nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Veluwe' in de vorm van een Voortoets. De heer Van der Hoek is betrokken bij de plannen en heeft Staring Advies gevraagd voor het uitvoeren van de Voortoets Natura 2000 om te bepalen of er sprake is van negatieve effecten op beschermde natuurwaarden.

1.2 Doel

Het plangebied is gelegen nabij het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. Daarom moet er een Voortoets in het kader van de Wet natuurbescherming (zie bijlage 2) plaatsvinden om te bepalen of er (mogelijk) sprake is van een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van dit Natura 2000-gebied. Om te bepalen of er sprake is van stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied 'Veluwe' wordt separaat een AERIUS-berekening uitgevoerd. Uit de Voortoets zal blijken of verdere toetsing en/of vergunningsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Slagerspaadje
Plaats: Beekbergen
Gemeente: Apeldoorn
Provincie: Gelderland

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen in de gemeente Apeldoorn, in het centrum van de woonkern Beekbergen aan het Slagerspaadje, een doodlopende zijstraat van de Dorpstraat (zie figuur 1). In de huidige situatie bestaat het plangebied uit houten en stenen garageboxen en een klein deel bestrating. De omgeving van het projectgebied bestaat uit de dorpskern van Beekbergen met wegen, paden, bebouwing, tuinen en parken. Buiten de bebouwde kom van Beekbergen ligt een strook akkers en daarachter bospercelen die behoren bij het Natura 2000-gebied 'Veluwe'..

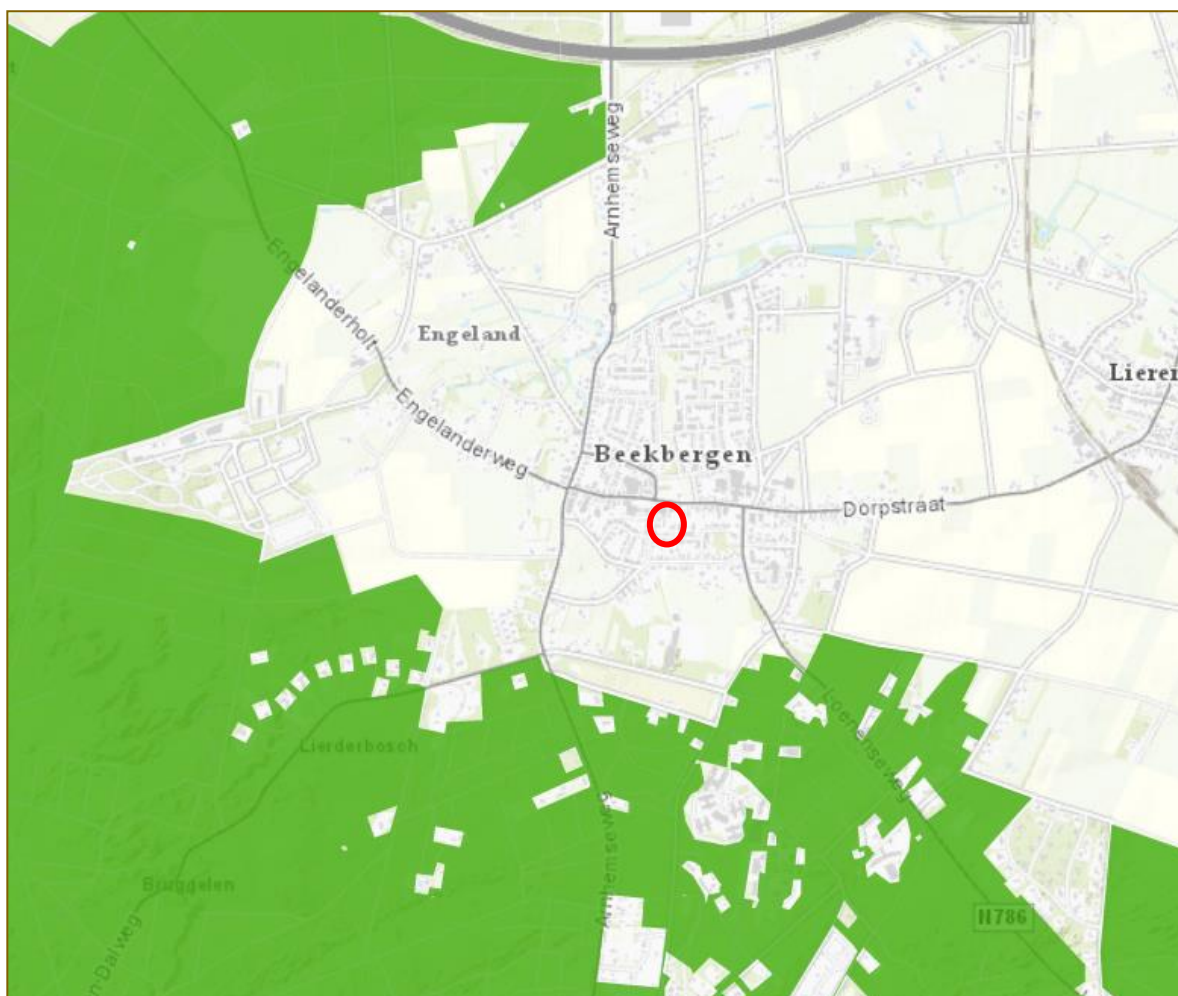
2.3 Geplande activiteiten

In het plangebied worden de bestaande garageboxen gesloopt en vindt nieuwbouw van twee appartementen plaats. De appartementen zullen gebouwd worden op een gestorte fundering. Er vinden geen heiwerkzaamheden plaats. Er zal geen water onttrokken worden, bijvoorbeeld door bronbemaling, of water worden opgespoten. Er wordt niet in het water of langs de oever gewerkt. Er zullen geen zanddepots ontstaan.

Op basis van de plannen kan er tijdens de werkzaamheden sprake zijn van tijdelijk lichte trillingen, bouwgeluiden en een mogelijke permanente toename van verlichting.

3 Voortoets Natura 2000

Het Natura 2000-gebied 'Veluwe' ligt in zuidelijke richting op circa 550 meter afstand van het plangebied. In noordelijke richting ligt het gebied op circa 1200 meter van het plangebied (zie figuur 3). In dit hoofdstuk wordt beoordeeld of de geplande activiteiten, de sloop van garageboxen en bouw van twee appartementen, mogelijk een negatief effect hebben op beschermde natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. Voor overige Natura 2000-gebieden zijn negatieve effecten op voorhand uit te sluiten door de fysieke afstand, het ontbreken van een ecologische binding met het plangebied en de beperkte omvang van de geplande activiteiten.

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Natura 2000-gebied 'Veluwe' (groen), bron: Provincie Gelderland, 2020.

3.1 Wettelijk kader Natura 2000

De Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. Het onderzoeksgebied betreft het Natura 2000-gebied 'Veluwe', dat is gelegen in de provincie Gelderland (zie figuur 1).

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Per Natura 2000-gebied zijn in de Ontwerpbesluiten de instandhoudingsdoelen benoemd. Dit betreft een aantal soorten en habitats die kenmerkend voor het gebied zijn. Activiteiten en ruimtelijke ontwikkelingen mogen niet leiden tot een significante verslechtering van deze instandhoudingsdoelen. Voor het Natura 2000-gebied 'Veluwe' zijn voor een aantal habitattypen en doelsoorten instandhoudingsdoelen geformuleerd (zie bijlage 1).

3.2 Effectbeoordeling Natura 2000

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Echter kunnen ruimtelijke ontwikkelingen door externe werking toch een verstorend effect hebben op de aangewezen instandhoudingsdoelen en ontwikkelopgaven van het betreffende Natura 2000-gebied, zowel tijdens als na afronding van de werkzaamheden. Dit kunnen tijdelijke effecten zijn, maar ook permanente verstorende effecten. Om een indicatie over het mogelijk negatief effect van een activiteit op de instandhoudingsdoelen van de het Natura 2000-gebied 'Veluwe' te krijgen is de effectenindicator van het Ministerie van EZ geraadpleegd. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van habitattypen en soorten voor de meest voorkomende storende factoren. De activiteit uit de effectenindicator die het meest overeenkomt met de geplande activiteiten is "Woningbouw". De resultaten van de effectenindicator (zie figuur 4) geeft een indicatie van de mogelijke effecten.

Uit de effectenindicator (zie figuur 4) blijkt dat er een aantal storingsfactoren is, waarvoor de habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied 'Veluwe' gevoelig of zeer gevoelig zijn. Dit zijn de storingsfactoren **oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten.**

Oppervlakteverlies, versnippering, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten en overige verstoringfactoren (verzuring, vermesting, verzoeting, verzilting, vernatting, verandering stroomsnelheid, verandering overstromingsfrequentie, verandering dynamiek substraat, verandering in populatiedynamiek en bewuste verandering soortensamenstelling) zijn niet aan de orde bij de geplande activiteit, want:

- Er is geen sprake van fysieke ingrepen in of op zeer korte afstand van het Natura 2000-gebied zelf. De activiteiten vinden plaatsen op meer dan 500 meter afstand buiten het Natura 2000-gebied, in de bebouwde kom van Beekbergen, waardoor verstoringfactoren als oppervlakteverlies, versnippering, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten, verdroging, vernatting etc. uitgesloten kunnen worden.
- De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld op situaties waarbij sprake is van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, jacht of visserij. Veel overige storende factoren leiden op hun beurt - dus indirect - tot een verandering in populatiedynamiek. Deze storende factor zit namelijk aan het einde van de effectketen. Bij de beoordeling van de overige storingsfactoren wordt indirect dus ook beoordeeld of er sprake is van verandering in populatiedynamiek.
- Van bewuste verandering van soortensamenstelling is sprake bij herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc. Dat is niet aan de orde bij de geplande activiteiten.

Van de overige storingsfactoren wordt getoetst of significante negatieve effecten te verwachten zijn voor de kwalificerende habitattypen en soorten voor het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. De habitattypen en doelsoorten van de gebieden worden hier gezamenlijk behandeld.

Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, indien deze stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht.

Alle habitattypen en doelsoorten van het Natura 2000-gebied 'Veluwe' zijn gevoelig of zeer gevoelig voor verontreiniging (zie figuur 4). Bij de bouw van twee appartementen zullen werktuigen worden ingezet die mogelijk schadelijke stoffen uitstoten, zoals stikstof. Deze stikstofuitstoot kan tot verontreiniging in het onderhavige Natura 2000-gebied leiden. Een AERIUS-berekening is noodzakelijk om aan te tonen of er sprake is van een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebied 'Veluwe'. Deze AERIUS-berekening wordt voor de geplande werkzaamheden separaat uitgevoerd door VDH Milieuscholing en Milieuadvies. Naast stikstof worden er bij de geplande werkzaamheden geen andere stoffen in de omgeving of het Natura 2000-gebied 'Veluwe' gebracht. Effecten van verontreiniging op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebieden door andere stoffen dan stikstof zijn dan ook op voorhand uit te sluiten.

Verstoring door geluid

Met verstoring door geluid wordt bedoeld: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie. Factoren als de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron hebben invloed op de mate van verstoring. Verstoring door geluid kan stress en vluchtgedrag veroorzaken bij diersoorten. Voor verstoring door geluid gevoelige en zeer gevoelige soorten worden beekprik, boomleeuwrik, draaihals, duinpieper, grauwe klauwier, meervleermuis, nachtzwaluw, rivierdonderpad, roodborsttapuit, tapuit, wespendif en zwarte specht in de effectenindicator genoemd. Van deze soorten kunnen de beekprik, roodborsttapuit, tapuit en zwarte specht op een afstand vanaf circa 500 meter van het plangebied verwacht worden, waarbij de zwarte specht alleen verwacht wordt in de randzone van het Natura 2000-gebied 'Veluwe' maar de andere drie soorten ook in het buitengebied van Beekbergen verwacht worden. De overige soorten worden alleen op grotere afstand van het plangebied verwacht, omdat de voorkeurs habitat en verblijfplaatsen van deze soorten zich niet op kortere afstand bevinden (bron: NDFF en www.vogelatlas.nl).

Met betrekking tot woningbouw kan er sprake zijn van geluidsverstoring in zowel de aanlegfase (het bouwproces) als de gebruiksfase (het gebruik van de te bouwen woningen wanneer deze gereed zijn).

Aanlegfase

Tijdens de aanlegfase wordt gebruikt gemaakt van mobiele werktuigen, die alleen overdag ingezet zullen worden. Het geluidsniveau op bouwplaatsen kan door mobiele werktuigen oplopen tot circa 100 dB (bron: <http://www.arbocatalogus-bouweninfra.nl>). Door de afstand van circa 500 meter tussen het plangebied en de leefgebieden van de gevoelige soorten in het buitengebied van Beekbergen en het Natura 2000-gebied 'Veluwe' wordt het maximale geluidsniveau bij de bron (100 dB) ter hoogte van het Natura 2000-gebied gedempt tot een niveau van minder dan 60 dB (uitgaande van maximaal 100 dB op een afstand van 2 meter van de geluidsbron waarbij het geluidsniveau afneemt met 6 dB bij iedere verdubbeling van de afstand). Daarbij is er nog sprake van geluidsdemping door afscherming, veroorzaakt door de bebouwing en begroeiing die zich bevindt tussen het plangebied en

het Natura 2000-gebied. Hierdoor zal het werkelijke geluidsniveau nog lager zijn. Bij een dergelijk laag geluidsniveau, dat bovendien gelijkmatig optreedt (in tegenstelling tot bijvoorbeeld heien) kan negatieve invloed op de gevoelige en zeer gevoelige soorten op een afstand van minimaal 500 meter op voorhand uitgesloten worden.

Gebruiksfase

Voor wat betreft de gebruiksfase kan negatieve invloed op de gevoelige en zeer gevoelige soorten op voorhand uitgesloten worden. De planlocatie en de directe omgeving hiervan, zijn reeds onderdeel van de bebouwde kom van Beekbergen, waar sprake is van bewoning en autoverkeer en de daarbij behorende geluiden. Het gebruik van twee extra appartementen binnen Beekbergen, op meer dan 500 meter afstand van het Natura 200-gebied, levert geen meetbaar verschil in geluidsniveau op.

Negatieve effecten door geluidsverstoring op de instandhoudingsdoelen van de doelsoorten in Natura-200 gebied 'Veluwe' zijn derhalve op voorhand uit te sluiten.

Verstoring door licht

Verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc. kan een negatief effect hebben op dieren. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachttactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of worden verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

Doelsoorten die gevoelig zijn voor lichtverstoring zijn de boomleeuwerik, draaihals, duinpieper, grauwe klauwier, ijsvogel, meervleermuis, nachtzwaluw, roodborsttapuit, tapuit, wespendif en zwarte specht. Met betrekking tot de geplande activiteit, namelijk sloop van garageboxen, bouw en bewoning van twee woningen is er mogelijk wel sprake van extra lichtbronnen. Deze lichtbronnen bevinden zich echter binnen de bebouwde kom, op een terrein omgeven door overige bebouwing, en (extra) lichtuitstraling naar het ruim 500 meter verderop gelegen Natura 2000-gebied is uitgesloten. Bovendien liggen de daadwerkelijke leefgebieden van bovenstaande gevoelige soorten in de meeste gevallen op nog grotere afstand van het plangebied, omdat de voorkeurshabitat van deze soorten zich niet in de randzone van het Natura 2000-gebied 'Veluwe' bevindt (bron: NDFF en www.vogelatlas.nl). Uitzondering hierop vormen de zwarte specht, die bekend is uit deze randzone, en de tapuit en roodborsttapuit, waarvan meerdere waarnemingen bekend zijn van landbouwpercelen in het buitengebied van Beekbergen. In deze gebieden wordt echter geen lichtverstoring als gevolg van de onderhavige plannen verwacht, omdat deze gebieden van de lichtbronnen worden afgeschermd door overige bebouwing en vegetatie.

De meervleermuis is de enige doelsoort in het Natura 2000-gebied die zeer gevoelig is voor licht. Bovendien gebruikt deze soort locaties binnen de bebouwde kom, en dus mogelijk buiten de grenzen van het Natura 2000-gebied, als verblijfplaats, zoals kerken en

andere gebouwen. Deze soort gebruikt open gebieden zoals lijnvormige wateren en grasland in veenweidegebieden als foerageergebied en overwintert ondergronds, bijvoorbeeld in bunkers of grotten. Deze soort is binnen het Natura 2000-gebied 'Veluwe' bekend als overwinteraar in onder andere bunkercomplex Klein Heidekamp in Schaarsbergen. De meervleermuis heeft in de omgeving van Beekbergen geen bekende verblijfplaatsen of foerageergebieden en deze worden hier ook niet verwacht. De bekende winterverblijven van de meervleermuis bevinden zich op meer dan 20 kilometer van het plangebied (bron NDFF en <https://www.natura2000.nl/gebieden/gelderland/veluwe>).

Negatieve effecten door lichtverstoring op de instandhoudingsdoelen van bovenstaande doelsoorten zijn op voorhand uit te sluiten.

Verstoring door trilling

Net als verstoring door geluid treedt verstoring door trilling op door menselijke activiteiten zoals boren en heien. Deze trillingen verplaatsen zich via de bodem of oppervlaktewater en kunnen leiden tot het verstoren van het natuurlijke gedrag van dieren. De soorten beekprik, meervleermuis en rivierdonderpad zijn gevoelig voor deze vorm van verstoring.

Tijdens de geplande werkzaamheden is geen sprake van heien. De overige werkzaamheden kunnen in beperkte mate trillingen veroorzaken, bijvoorbeeld door de inzet van mobiele werktuigen. Van de voor verstoring door trilling gevoelige soorten worden de meervleermuis (zie ook bij paragraaf 'Verstoring door licht') en de rivierdonderpad (bron: NDFF) niet verwacht in de omgeving van het plangebied. De beekprik is bekend uit de Oude Beek, die ten noorden van Beekbergen stroomt. Het voorkomen van deze soort kan verwacht worden tot op een afstand van circa 500 meter van het plangebied. Door deze afstand is het uitgesloten dat de (beperkte) trillingen, veroorzaakt door de geplande werkzaamheden, verstoring opleveren voor de beekprik.

4 Conclusie

Op voorhand kan worden uitgesloten dat de geplande werkzaamheden aan het Slagerspaadje in Beekbergen, te weten het slopen van twee garageboxen en het op de vrijgekomen locatie bouwen van twee appartementen, negatieve effecten zullen hebben op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebied 'Veluwe', met uitzondering van verontreiniging door stikstofdepositie. Een AERIUS-berekening is noodzakelijk om aan te tonen of er sprake is van een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebied 'Veluwe'.

Door de beperkte omvang van het woningbouwproject en de relatief grote afstand tussen het plangebied en Natura 2000-gebied 'Veluwe' wordt geen schade verwacht op de kwalificerende habitats en doelsoorten van het Natura 2000-gebied. Er zal geen fysieke aantasting van aangewezen habitats plaatsvinden. Het uitvoeren van de werkzaamheden leidt niet tot negatieve effecten door verstoringfactoren als geluid, trilling, verdroging, verzuring, verzoeting, vernatting etc. Er is naast mogelijk stikstofdepositie geen sprake van andere vormen van verontreiniging.

Bijlagen

- 1 Instandhoudingsdoelen Veluwe
- 2 Wettelijk kader

Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied 'Veluwe'

Habitattypen

H2310 Stuifzandheiden met struikhei

- Doel** Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting** Uitbreiding van de oppervlakte stuifzandheiden met struikhei dient onder andere gericht te zijn op het vergroten en/of verbinden van heideterreinen via open landschap, voor zover dit leidt tot duurzamere en completere populaties van flora en fauna. Verbetering van de kwaliteit dient vooral gericht te zijn op een betere structuur (voor fauna). Overgangen naar inheems loofbos en struweel dienen zo veel mogelijk behouden te blijven of uitgebreid te worden met het oog op broedvogels en andere fauna.

H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen

- Doel** Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en kwaliteit.
- Toelichting** Het habitatype binnenlandse kraaiheibegroeiingen verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. De Veluwe begroeiingen zijn van speciaal belang omdat ze zich aan de rand van het areaal van het type bevinden.

H2330 Zandverstuivingen

- Doel** Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting** Landelijk wordt gestreefd naar een anderhalf maal zo grote oppervlakte van het habitatype zandverstuivingen in Nederland. De grootste bijdrage voor dit habitatype moet komen van de Veluwe. Voldoende winddynamiek is een belangrijke randvoorwaarde voor de realisering van gevarieerde zandverstuivingen met overgangen naar droge heiden (H4030) en bossen.

H3130 Zwakgebufferde vennen

- Doel** Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en kwaliteit.
- Toelichting** Het habitatype zwakgebufferde vennen komt zowel goed als matig ontwikkeld over kleine oppervlakten uitsluitend voor in een aantal leemputten. De leem zorgt hier voor de zwakke buffering van het stagnerende regenwater. Door grondwater gevoede zwakgebufferde vennen komen op de Veluwe niet voor.

H3160 Zure vennen

- Doel** Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting** Het habitatype zure vennen komt op de Veluwe verspreid voor, vooral in laagten waar regenwater stagneert op compacte, moerige lagen. De kwaliteit is in een deel van de vennen matig, vooral als gevolg van verdroging.

H3260 Beken en rivieren met waterplanten

- Doel** Uitbreiding verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit beken en rivieren met waterplanten, waterranonkels (subtype A).
- Toelichting** Het habitatype beken en rivieren met waterplanten, waterranonkels (subtype A) komt voor in diverse beken en sprengen, met name op de flanken van het Veluws massief. Het habitatype is niet overal even stabiel en niet overal van goede kwaliteit. Er zijn goede mogelijkheden voor herstel. Dit is ook van belang voor een soort als de beekprik (H1096).

H4010 Vochtige heiden

- Doel** Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A).
- Toelichting** Alhoewel de Veluwe vooral van belang is voor habitatype droge heiden (H4030), zijn er enkele deelgebieden waar een aanzienlijke oppervlakte van het habitatype vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A) aanwezig is. Lokaal komt een soortenrijke vorm van het habitatype voor samenhangend met afstromend grondwater en/of de aanwezigheid van leem aan of nabij het oppervlak. Elders zijn delen sterk vergrast. Er is potentie voor uitbreiding van de oppervlakte en kwaliteitsverbetering bij omvorming van bos naar heide en het nemen van herstelmaatregelen.

H4030 Droge heiden

- Doel** Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting** De Veluwe levert de grootste bijdrage voor het habitatype droge heiden, dat in sommige deelgebieden in goede kwaliteit en over een grote oppervlakte aanwezig is. Netto-uitbreiding van de oppervlakte dient gericht te zijn op het verbinden van grote heideterreinen met elkaar via open landschap, met het oog op duurzaamheid van populaties. Ook kleinere terreinen dienen vergroot te worden of verbonden te worden met andere heiden, met het oog op meer complete en duurzame faunagemeenschappen. In sommige delen is deze heide vergrast of arm aan structuur en fauna-elementen. Voortgaande successie op kleine, geïsoleerde heideterreintjes is toegestaan zolang er op gebiedsniveau netto sprake is van uitbreiding van de oppervlakte.

H5130 Jeneverbesstruwelen

- Doel** Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting** Struwelen van het habitatype jeneverbesstruwelen zijn beperkt tot enkele deelgebieden van de Veluwe. Daarnaast zijn veel losstaande jeneverbessen aanwezig. Voor verbetering van de kwaliteit is verjonging van de jeneverbes noodzakelijk.

H6230 *Heischrale graslanden

- Doel** Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting** Enkele van de best ontwikkelde voorbeelden van habitatype heischrale graslanden worden op de Veluwe aangetroffen (met onder meer de grootste populatie valkruid). Vanwege de grote oppervlakte van het habitatype levert het gebied een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel van het habitatype. Op veel andere locaties (bijvoorbeeld wegbermen) is het type matig ontwikkeld. Verder komt het plaatselijk in goed ontwikkelde vochtige vormen voor. Aangezien het habitatype heischrale graslanden landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert wordt uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit nagestreefd.

H6410 Blauwgraslanden

- Doel** Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting** In het gebied komt het habitatype blauwgraslanden voor op lemige gronden. Uitbreiding van de oppervlakte blauwgraslanden kan gerealiseerd worden in samenhang met de habitatypen vochtige heiden, hogere zandgronden (H4010A) en heischrale graslanden (H6230).

H7110 *Actieve hoogvenen

- Doel** Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, heideveentjes (subtype B).
- Toelichting** Het habitatype actieve hoogvenen, heideveentjes (subtype B) komt voor in een aantal vennen en als hellingveentjes. In sommige gevallen verkeert het habitatype in zeer goede kwaliteit. Op andere locaties is uitbreiding mogelijk, bijvoorbeeld vanuit natte heide of verdroogde veentjes.

H7140 Overgangs- en trilvenen

- Doel** Behoud oppervlakte en kwaliteit overgangs- en trilvenen, trilvenen (subtype A).
- Toelichting** Op één locatie in het Natura 2000-gebied komt een kleine oppervlakte van het habitatype overgangs- en trilvenen, trilvenen (subtype A) voor. De begroeiingen zijn te rekenen tot de plantengemeenschap *Carici curtae-Agrostietum caninae caricetosum diandrae*.

H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen

- Doel** Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting** Het habitatype pioniervegetaties met snavelbiezen komt met name voor op plagplekken die door natuurlijke successie overgaan in het habitatype vochtige heiden, hogere zandgronden (H4010A). Voor duurzaam behoud van de levensgemeenschap binnen het gebied, is het van belang dat de oppervlakte en de kwaliteit toenemen. Dit kan worden gerealiseerd in samenhang met uitbreiding van de oppervlakte vochtige heiden.

H7230 Kalkmoerassen

- Doel** Behoud oppervlakte en kwaliteit.
- Toelichting** Het habitatype kalkmoerassen komt met een redelijke oppervlakte voor in enkele leemputten op de Veluwe. De vegetatie wordt gerekend tot de associatie van vetblad en vlozegge (*Campylio-Caricetum dioicae*).

H9120 Beuken-eikenbossen met hulst

- Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting Voor het habitatype beuken-eikenbossen met hulst levert dit gebied een zeer belangrijke bijdrage binnen het Natura 2000-netwerk. Zonder enig beheer zal een aanzienlijk deel van de eikenbossen op de Veluwe op termijn overgaan in dit habitatype.

H9190 Oude eikenbossen

- Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting De Veluwe levert veruit de grootste bijdrage voor het habitatype oude eikenbossen, dat over een aanzienlijke oppervlakte verspreid is. In het gebied is het mogelijk het type te ontwikkelen op oude bosgroeiplaatsen met oud-bossoorten. Verder zijn er potenties voor herstel van het habitatype door natuurlijke verjonging en door toestaan van successie in open landschappen.

H91E0 *Vochtige alluviale bossen

- Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (subtype C).
- Toelichting Het habitatype vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (subtype C) komt op veel locaties op de Veluwe voor, maar in de meeste gevallen slechts over een geringe oppervlakte en in matige kwaliteit. Langs de beken en op de overgang naar het IJsseldal liggen grotere en kwalitatief betere voorbeelden. Voor duurzaam behoud van de levensgemeenschap binnen het gebied, is het van belang dat de kwaliteit verbetert.

Habitatrichtlijn soorten

H1042 Gevlekte witsnuitlibel

- Doel Uitbreiding verspreiding, uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie.
- Toelichting De gevlekte witsnuitlibel heeft een zeer ongunstige staat van instandhouding door het tekort aan gebieden en de landelijk te geringe populatiegrootte. De beoogde uitbreiding van de populatie is gebaseerd op het realiseren van een landelijk gunstige staat van instandhouding. De soort komt in het gebied voor op een beperkt aantal locaties in leemputten en heidevennen, maar er worden doorgaans geen grote aantallen bereikt.

H1083 Vliegend hert

- Doel Uitbreiding verspreiding, uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- Toelichting In ons land is de Veluwe, het gebied met de meeste populaties, het belangrijkste kernverspreidingsgebied voor het vliegend hert. Het zwaartepunt van de Veluwse verspreiding ligt in het noordelijke deel van Veluwe, waar sinds 1999 meer dan 800 waarnemingen zijn geregistreerd. Van het gedeelte van de Veluwe ten zuiden van de rijksweg A1 zijn slechts enkele, zeer verspreide waarnemingen bekend.

H1096 Beekprik

- Doel** Uitbreiding verspreiding, uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- Toelichting** De beekprik verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. De Veluwe levert één van de grootste bijdragen. De soort komt hier voor in allerlei sprengbeken, met name aan de oostkant van het gebied (doorgaans niet in de sprengkoppen, maar verder stroomafwaarts). In het verleden heeft de soort ook op de noordwestelijke en zuidelijke Veluwe geleefd, maar hier is ze momenteel verdwenen. De meeste leefgebieden zijn sterk geïsoleerd.

H1163 Rivierdonderpad

- Doel** Uitbreiding omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- Toelichting** De rivierdonderpad komt voor in diverse beekstelsels in het noordwestelijk en oostelijk deel van het gebied. Op landelijke schaal is de staat van instandhouding van de rivierdonderpad als matig ongunstig beoordeeld, omdat het leefgebied van de rivierdonderpad in beken in ongunstige staat verkeert. De beken van de Veluwe leveren een belangrijke bijdrage aan het voortbestaan van beekpopulaties van de rivierdonderpad en er bestaan mogelijkheden voor uitbreiding.

H1166 Kamsalamander

- Doel** Behoud verspreiding, behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- Toelichting** De kamsalamander komt verspreid voor op de Veluwe op een beperkt aantal locaties, veelal in of nabij landbouwenclaves en langs de randen van het gebied. Het grootste deel van de Veluwe is als habitat ongeschikt voor de kamsalamander.

H1318 Meervleermuis

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- Toelichting** De Veluwe levert als overwinterings- en zwermgebied van de meervleermuis een grote bijdrage aan de landelijke populatie. Het leefgebied is gelegen in het zuidelijke deel van de Veluwe, waar de soort overwintert in bunkers en kelders.

H1831 Drijvende waterweegbree

- Doel** Behoud verspreiding, behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.
- Toelichting** De drijvende waterweegbree is bekend van een beek in de noordelijke helft van het gebied en is daarnaast in enkele vennen en leemkuilen aangetroffen. Voor de landelijke verspreiding van de soort is behoud van deze populatie van groot belang.

Vogelrichtlijn: broedvogels

A072 Wespendif

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.
- Toelichting** Vermoedelijk broedt meer dan een kwart van de Nederlandse wespendifen op de Veluwe. Na de grootschalige bebossing, begin vorige eeuw, heeft de soort zich sterk uitgebreid, maar vermoedelijk zijn de aantallen de laatste decennia constant of mogelijk licht afnemend. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 100. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A224 Nachtzwaluw

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 610 paren.
- Toelichting** Van oudsher is de nachtzwaluw een talrijke broedvogel van de Veluwe. De populatie is vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw sterk afgenomen tot een dieptepunt in het begin van de jaren tachtig. Sindsdien broedt bijna de helft van de Nederlandse nachtzwaluwen op de Veluwe. Daarna trad weer herstel op zodat de stand momenteel weer honderden paren omvat. Het gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 wordt geschat op 610. Dit niveau ligt overigens nog altijd beduidend lager dan het niveau in de jaren vijftig. De soort verkeert landelijk op de aspecten leefgebied en populatie in een gunstige staat van instandhouding. De samenhang tussen de deelpopulaties is goed, zodat voor de Veluwe als geheel van één metapopulatie kan worden gesproken.

A229 IJsvogel

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren.
- Toelichting** De ijsvogel broedt in sterk fluctuerende aantallen langs de sprengen en vijverpartijen van de Veluwerand. Na strenge winters kan de soort geheel verdwenen zijn, maar na een reeks van zachte winters belopen de aantallen enige tientallen (bijvoorbeeld 26 paren in 1995). Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het genoemde aantal paren in het doel heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Veluwerand met de grote rivieren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A233 Draaihals

- Doel** Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van (her)vestiging populatie.
- Toelichting** Van oudsher is de draaihals een bekende broedvogel in dit gebied, vooral door het bezetten van nestkasten. Sinds begin jaren zeventig worden nestkasten niet meer bezet, ongetwijfeld een gevolg van de sterke afname van de populatie en daarnaast een toename van het aanbod aan (dode) berken als natuurlijke nestplaats (in oude holen van grote bonte spechten). Er heeft met fluctuaties een afname plaatsgevonden van 50-75 paren in 1990 naar 5-10 paren in 2006. Sindsdien is de soort op de Veluwe nagenoeg verdwenen. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is (her)vestiging van de populatie gewenst. Hiervoor is het van belang dat het leefgebied wordt uitgebreid en in kwaliteit wordt verbeterd. Dit herstel van het leefgebied hangt samen met herstel van niet-vermeste, vrij open gebieden op de hogere zandgronden, met voldoende nestgelegenheid. De doelstellingen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei (H2310), droge heiden (H4030) en heischrale graslanden (H6230) kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Aangezien Nederland zich aan de uiterste westrand van het broedareaal bevindt, en de soort zich steeds verder in oostelijke richting terugtrekt, is het onzeker of de soort zich, als gevolg van herstel van het leefgebied, ook daadwerkelijk weer op de Veluwe zal vestigen.

A236 Zwarte specht

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 400 paren.
- Toelichting** De zwarte specht is een broedvogel op de Veluwe, waarvan de aantallen vanaf 1918 langzaam toenamen. De hoogste aantallen werden vastgesteld aan het eind van de jaren tachtig. Vervolgens is het aantal enigszins teruggelopen. Het aantal paren in het jaar 2005 werd geschat op 350 tot 400 broedparen¹⁷. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A246 Boomleeuwerik

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2.400 paren.
- Toelichting** Van oudsher is de boomleeuwerik een talrijke broedvogel in dit gebied. De aantallen zijn halverwege de vorige eeuw duidelijk afgenomen, maar sinds het begin van de jaren zeventig is herstel opgetreden. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 2.400. De totale populatie op de Veluwe in het jaar 2007 wordt geschat op 2.200-2.400. Momenteel broedt de boomleeuwerik verspreid over de gehele Veluwe in een aaneengesloten metapopulatie die één derde van de Nederlandse populatie omvat. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A255 Duinpieper

- Doel** Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit ten behoeve van (her)vestiging populatie.
- Toelichting** Van oudsher was de duinpieper een schaarse, doch gewone broedvogel van alle stuifzanden. De Veluwe is het enige gebied in Nederland waar recent (in 2007) nog één broedpaar voorkwam. Vanaf 1998 zette een scherpe daling in van 33 broedparen in 1998 tot 5 paren in 2002. Sinds 2003 is de soort zo goed als verdwenen uit het gebied. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is (her)vestiging van de populatie gewenst. Hiervoor is het van belang dat het leefgebied wordt uitgebreid en in kwaliteit wordt verbeterd. Dit herstel van het leefgebied hangt samen met herstel van stuifzanden met voldoende natuurlijke dynamiek en voldoende rust. De doelen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei (H2310) en zandverstuivingen (H2330) kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Vanwege de ligging van Nederland aan de uiterste westflank van de Midden-Europese verspreiding en het gegeven dat de soort in alle landen in de ruime omgeving van Nederland een sterke afname laat zien, is het onzeker of de soort zich, als gevolg van herstel van het leefgebied, ook daadwerkelijk weer op de Veluwe zal vestigen.

A276 Roodborsttapuit

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1.100 paren.
- Toelichting** Van oudsher is de roodborsttapuit broedvogel op de heidevelden van de Veluwe, maar aanvankelijk vermoedelijk in bescheiden aantallen. Het gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 wordt geschat op 1.100. De trend is positief vanaf 1990 en in 2007 is het aantal geschat op 1.100-1.400 broedparen. Gezien de toenemende lokale trend en de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie. Er is een aaneengesloten metapopulatie.

A277 Tapuit

- Doel** Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.
- Toelichting** De tapuit was een karakteristieke broedvogel van stuifzanden en zandige heidevelden van de Veluwe. In het verleden broedden honderden paren op de Veluwe. Het is aannemelijk dat de aantallen al vanaf het begin van de vorige eeuw door bebossing van stuifzanden en heidevelden teruglopen. Deze tendens heeft zich versterkt doorgezet vanaf de jaren tachtig. In 1988 en 1990 werden nog respectievelijk 99 en 100 broedparen gemeld. Het gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 werd geschat op 66. In 2005 werd het aantal geschat op 20-25 broedparen. Gezien de lokale negatieve trend, de historische potentie en de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding wordt herstel van de populatie nagestreefd. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie. Het herstel van het leefgebied hangt samen met herstel van insectenrijke open gebieden met kale zandige plekken en voldoende nestgelegenheid. De doelen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei (H2310), zandverstuivingen (H2330) en droge heiden (H4030) kunnen hieraan een bijdrage leveren.

A338 Grauwe klauwier

- Doel** Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.
- Toelichting** Vermoedelijk is de grauwe klauwier van oudsher een schaarse broedvogel op de Veluwe. Het leefgebied kenmerkt zich door halfopen structuurrijke vegetatie met een hoog aanbod aan grote insecten en kleine gewervelden. De schatting voor de periode 1999-2003 komt uit op 27 paren, met een dalende trend (in 2008 10-15 broedparen). Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden);
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren;
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10);
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11);
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Toetsing van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden blijft hetzelfde als nu.

Beschermde natuurmonumenten

Beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen. De meeste natuurmonumenten vallen binnen het NNN areaal en zijn via dat beschermingsregime alsnog beschermd. Daarnaast kunnen gemeenten de natuurmonumenten via een bestemmingsplan als beschermde natuur aanwijzen.

Provincies dienen gebieden aan te wijzen voor het NNN (voormalige EHS) en (evt. op verzoek) voor overige bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

Het rijk kan een gebied, niet zijnde een Natura 2000-gebied, als bijzonder nationaal natuurgebied aanwijzen.

Soortbescherming

Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving). Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht). De lijst met beschermde soorten is niet meer opgedeeld in tabellen, zoals in de huidige Flora- en faunawet. Zie bijlage 3 voor de nieuwe lijst met beschermde plant- en diersoorten.

Totaal aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen. Groot aantal bedreigde (Rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)
2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)
3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodsstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (regime 1 en 2), maar 'soepeler' regime voor aanvullend beschermde soorten (regime 3).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op 'opzettelijk' handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Alle in de Wet genoemde soorten zijn strikt beschermd. Voor de verbodsbepalingen is een ontheffing noodzakelijk. Dit geldt ook voor zeer algemene soorten waarvoor in het verleden automatisch de vrijstellingsregeling van kracht was bij ruimtelijke ontwikkelingen. Echter kunnen de provincies voor een aantal algemene soorten een vrijstellingslijst opstellen (op basis van Artikel 3.11). Dit betekent dat de beschermde soorten per provincie verschillen (zie bijlage 3).

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen zijn de volgende verbodsbepalingen voor soorten het meest relevant.

Intrinsieke waarde natuur

Artikel 1.10

Deze wet is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Algemene Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 en ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

- 1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- 2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of

h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Artikel 3.11

1. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat de bij die regeling aan te wijzen verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b of c niet van toepassing zijn ten aanzien van bij die regeling aan te wijzen soorten, op bij die regeling aan te wijzen categorieën van handelingen die na een voorafgaande melding aan gedeputeerde staten worden uitgevoerd om een reden, genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, of in artikel 3.10, tweede lid.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen waaraan een melding als bedoeld in het eerste lid moet voldoen.

Gedragcodes

De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:

a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;

c. een bestendig gebruik, of

d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2. Een gedragscode als bedoeld in het eerste lid wordt goedgekeurd, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. in de gedragscode worden handelingen beschreven die nodig zijn voor:

- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op vogels, één van de in artikel 3.3, vierde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, of van planten als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, of in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, genoemde redenen;

b. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;

c. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen

Van zorgvuldig handelen als bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en

b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:

- dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
- nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
- eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of

c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, onworteld of vernield.

4. Alvorens een gedragscode als bedoeld in het eerste lid, of een wijziging daarvan, goed te keuren of in te trekken, overlegt Onze Minister met gedeputeerde staten over zijn voornemen daartoe.

